

Előfizetési ár:

Egész évre ..... 3 frt.
Félévre ..... 1 frt. 50kr.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindenmennyű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

9-dik sz.

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőség-nél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

HARMADIK ÉVFOLYAM.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, tnr.

Tartalom: A sz. marhák visszatérő sárgaláza Siciliában. Az olasz eredeti nyomán dr. Nádaskay. (Vége.) — Egy a bőrféreghez hasonló kórról. Schwenszky A. — Kisebb közlemények. — Különfélék.

A sz. marhák visszatérő sárgaláza Siciliában.

(Az olasz eredeti nyomán dr. Nádaskay.)

(Vége.)

A kór sajátságos lényege. Mivel hogy a kötőszövet, valamint a zsirszövet s a fehér rostos szöveti rétegek iktericus színezete rendszerént a májnak kóros állapotától ered valamint idült elsősleges májlobtól, epekövek jelenlététől az epehólyagban vagy az epevezetékben, — s egyéb akadályoktól melyek az epe beömlését az epésbélbe gátolják, — hasonlóképen bél- és hashártyalob folytán, mely határos volta által a májat is megtámadja, ilyformán színeződésben hasonló minden esetben az eddigi tapasztalatokhoz ragaszkodó kórbuvarok nem akarák másra visszavezetni észleleteiket a kórnemzőök felderítésére, annyival inkább mert az epe vegyi összetételében egy sárga anyag lényeges alkatrészt képez. Nehány kiváló szerző azonban, a gyermekeknél háromnapos korokban fellépni szokott sárgaság kórnemző okát keresvén, mely rövid idő múlva elmúlik, a sárga lázat s más hasonló esetet vizsgálván, a nélkül hogy a májnak ilynemű megváltozását találták volna, sőt ellenkezőleg, oly csekély eltérésekkel találkoztak, melyekből nem lehetett a kór súlyosságát és szomorú kimenetelét magyarázni; arra voltak indítva, hogy u. n. lényegi sárgaságot (itterizia essencziale) feltételezzenek, annélkül azonban hogy a kórszármazást kimutatnák.

Morici tr. különböző fontos vizsgálódásai, a sárgaságot illetve, melyet bizonyos vidékek levegőjének beszívása hirtelen előhoz, hol teljes virágzatban levő kiterjedt babföldek vannak, s még a fiatal babot fel is étetik; — a tény, mely szerént csak a földmivelés által mezzalina-nak nevezett tájlatban Sardiában lép az fel, hasonló képen hogy a menstruans nők is, kik a teljes virágzatban levő babréteken ama levegőt szívják hacsak néhány órán át, hirtelen ikterikus színt kapnak, egyéb betegségi tünet nélkül, mely néhány nap alatt, amint az előidéző októl eltávoztak, elmúlik, — s hogy ez rendszeren minden évben fellép a sz.

marhánál: a legvilágosabban bizonyítják hogy az ily nemű sárgaság kórnemző okát más szervekben, illetőleg bonczi elemekben kell keresni, nem a májban, s különösen azon elemekben, melyek általános hatást, működést fejtenek ki, s legrövidebb idő alatt a test minden szövetével érintkeznek, résztveendők a visszapótlás fontos feladatában.

Évente s állandón tapasztalható a sz. marháknál hogy a test tömött zsiradék a tél szakában s a tavasz egy részén s őszszel gyöngyfehér színű; ellenben a forró évszakban crom sárga színben tűnik fel, különböző fokban. Husz évi nyilvános hus vizsgálati gyakorlat közben megállapíthatá Ch. hogy a zsiradék ama sárga színeződése állandóan fellép a jelzett időszakban a szabad legelőkön tartott állatoknál; ellenben egészen hiányzik az istállózatoknál; s hogy az illető állatok semmi beteges tünetet sem a levágottakban változást nem mutattak.

Ezen észleletek állandóság jellegével birván kikelle deríteni e tünetény okát. Az eredmény teljes világot vet ama tételre, hogy a szóban forgó sárgaság a máj változása nélküli s a kórnemző okot kideríti.

A vér fehérsége ugyanis a légzés által felvett anyagok tevékenysége folytán a savóban oldható marad, a zsirképződés folyamatában átvitetik együttesen a haemafoidinnal melylyel közel rokonságban áll, így átmegy a melanotikus vérbe, a zsirsejtekbe, miből az iktericus színezet származik.

Noha a folyamat mely a fehérsége oldhatóságát meghatározza e határokat túl nem haladja, maga az áthatott fehérsége inkább zsirképzésére hajlik, s imé a szóban forgó sárgaság, betegségi tünetek s különös megváltozások nélkül, a mely csupán a levágott sz. marháknál észlelhető. Amaz iktericus színezethez nem járul a máj és működése sem az epe. Ama szerv, ugy mint a többi szervek is rendes állapotban vannak; valamint az élő állatok is a legkielégítőbb egészségi állapotot tanúsítják, a mit az életműködések rendes folyamából az egész testierő megtartásából s az előhaladó kö- \ véredésből lehet következtetni.

A kutatást más irányba vezetve, honnan kitűnik a szó-

ban levő sárgaláz legfőbb kórnemző oka, meg kell jegyezni, hogy rendes állapotban a vérnek megalvadni képes bonci elemei melyek különböznek phisikai jellegre s a táplálkozás vegyi vonatkozásaira nézve, az áthonosításra, ki és elvlasztásra, — nem különböznek összetételökben.

A légzés utján felvett mismatikus anyagok hatása, valamint azon anyagoké, melyek a különféle eledelek megváltozásából származnak s az emésztés utján vétetnek fel, kényszerítik a vérfehérnyéjét s rostonyját a gázok és sók elbocsátására, miáltal megalvadási képességüket egészen vagy részben elvesztik; de még a vízvegyek vizrészeit is elvesztik. Ez ha már teljesen végbement, a vér különféle alakelemeinek isomer változásai következnek be, tökéletlen élenyülés, s a plasma és serum közt összefüggés megszűnése.

A mint az okok hatása fokozatosan fejlődik, úgy lépnek fel fokozatosan a működési zavarok s a jelen kórt jellegző kóros tünetek. De sok esetben azon okok hatása hirtelen s erősebb, olyankor a beteség súlyos jelleget ölt, s rendszeren néhány óra alatt halálban végződik.

Midőn a fibrin megváltozása lép előtérbe azt az u. n. béltífus követi, szintén járványos és halálos jelleggel; a lényeges kórbonci észlelet e mellett: cromsárga savó kiömlés a hasürbe, melyben fehérnye pelyhek uszálnak a mi kétségkívül a fehérnye oldhatóságának fokára utal) s a két colont összekötő hashártyalemez beszűrődése. Ha pedig a fehérnye megváltozása lép előtérbe, akkor a kötőszövetek sárga szineződése s a vér egyéb közvetlen megváltozása lép fel, a mi a siciliai sárgaláz jellegét képezi.

Mindezen vegyi és szöveti vizsgálódások összesége világos magyarázatát adják a vér azon állapotának, melyben ama súlyos betegség folyamában van, a viola fekete szinezetnek, a rothadó felbomlásra való hajlamának, a megalvadási képesség megszűnésének, a savó kilépésének. Világossan megmagyarázza a vérkeringés mineműségét, az elnyomott, vékony, aligérezhető érlökést, s a test környi részeinek hideg állapotát. S mindezekon fölül a vér rostonyja s fehérnyéje a vizalkatrészeinek elvesztésével s megalvadási képtelenségével a sárga ikericus szinezet; miután a vizrészek amaz alakelemekből eltávoztak, a serumhoz csatlakoztak s volt összefüggésének csökkenése folytán, át-szűrődés által könnyen beállhatott a szövetekbe történt kiömlés.

A bonci leletek, melyekkel a szervekben s készülékekben találkoznak, nem mutatnak lényeges változásokat, hogy a bajt megítélni s mindenkor halálos kimenetét magyarázni lehetne belőlök. Az észleletek világosan bizonyítják, hogy a működési zavarból következnek. A legfontosabb kórtani s állandó változásokat a vérben találni. A pontosan véghez vitt vegyi vizsgálatok s a talált vegyi jellegekben nem mutattak a bonci elemek vegyi összetételében változást, hanem csak a fysikai sajátságok igen észrevehető változását jelezték, az alkatrészek normalis társulását s mennyiségi viszonyát illetőleg.

A másodlagos vagy idiosineraticus kórjelek válto-

zatosságának minél világosabb kitüntetésére megjegyzendő, hogy egy esetben egy ökörnél a nemző s hügy szervek profus vérzése, fekete szinezetű vérrrel lépett fel. Hat óra mulva, hirtelen a legsúlyosabb alakban jelent meg a sárgaláz s hat óra alatt bekövetkezett a halál. Azonnal felbonczoltatván az állat, nem volt benne semmi lényeges változás felfedezhető, sem a vesékben sem a hólyagban. — Egy másik esetben, mely a megelőzőnél még fontosabb, súlyos idegzsába lépett fel a hátsó bal végtagban, görcsös fájdalmakkal társulva; tizenkét óra mulva egészen megszűnt az, fürdők és atropin oldat használata után. Másnap az neuralgia egész mérvében de a más oldali végtagon lépett fel, de alig két óra tartamra, s a halál 15 óra mulva a betegség fellépésétől számítva, beállott.

Összefoglalva tehát mindent: a szóban levő sárgaláz lényege azon isomer változásokban áll, melyeket a vér bonci elemeiben tapasztalhatni, u. m. a sárga szineződés, a vizalkatrészeknek kiválása, s a fehérnye gázainak és sóinak elvesztése.

Kóroktan. Fönnebb elő volt adva, hogy a sz. marhák ezen sárgaláza a hosszú forró évszakban, midőn minden tenyészet el van nyomva, szokott fellépni; s hogy kivált a szabad legelők marháit támadja meg, a melyek kivannak téve a nap heve közvetlen hatásának. Ehhez járul még az, hogy kénytelenek, minden egyéb eledel hiányában, olyan szénát enni, mely a fünek fás száraiból s talán még a tavak és folyók partjain található kevés friss füvekből áll; továbbá a kényszerűség szomjukat a tavak, mocsárok vizéből oltani, s inni oly itatókból melyek a pásztorok hanyagságából, nem tisztogatván növényi és állati bomlási anyagokat tartalmaznak; s ez anyagok legnagyobb része, növényi és állati fehérnyék.

Ezen anyagok, melyek légzés által vitetnek be az állati szervezetbe, az illető helyeken kisebb-nagyobb mennyiségben a levegőben felfüggesztve vannak jelen, az álló viz folytonos kigőzölgése folytán, továbbá a bélhuzam által az ivásra használt vízbe elosztódva lévén, — a vér bonci elemeivel közvetlen érintkezésbe jutnak s azokban amaz atomistikus módosulásokat idézik fel, ha a fehérnye és rostonya megalvadási képességét csökkentik vagy meg is szüntetik; módosítják a vérnek szénsavát, nagyobb mennyiségben köttetvén meg a széneny, s innen fejlődvén a mondott betegség. Alkalom lévén e vészes betegség ellen küzdeni különösen a vidéken, sokszor, és mindig ugyanazon eredménnyel tétetett a következő kísérlet: bizonyos mennyiségű víz, mely a főnebb leirt tulajdonságu volt, s hasonló mennyiségű vér egy tökéletesen egészséges ökör torkolati visszeréből véve összeöntetett, mindjárt egy harmadrésznyi vizet adva hozzá. Már kevés perczek mulva lehete észlelni a vérelemek hasonnemű változását, melynek megalvadása tökéletlen, szinezete sötét lett; gáznemeinek bizonyos mennyisége kivált s eltávozott s rövid idő mulva putrid bomlásnak indult.

Ezen kísérlet, ámbár az állatvegytani viszonyt nem mutatja ki, de kórtani szempontból világosan kitünteti

azon etiologikus tény, hogy az álló vízből szerves anyagok kelnek a melyek a vér bonci elemeinek változásait okozzák s ama súlyos betegséget előidézik. Ezen kísérletek pontos vegyi vizsgálatnak alávetve bizonyára sok igen fontos adatot szolgáltatnának azon súlyos betegségek patho genesisére, melyek ellen a gyógyászat még nem képes sikeresen küzdeni.

Hátra van azonban ama fajlagos hatás és ama sajátos módosulatok felderítése, melyek a hasonló okból származó súlyos betegségek, a sokalaku anthrax, a tífus, sárgaláz és sok más között fenálló különbségeket alapítják. Ez a tudománynak egy igen fontos kérdése, melynek megoldása, a legnagyobb szolgálatot teendi úgy az egész emberiségnek mint különösen a mezőgazdaságnak.

Ezen igen fontos kutatások szükségességének bizonyításául szolgáljon az adat, mely szerint a lefolyt években a sárgaláz kitöréséről panaszkodtak, ama vidékek sz. marhája között, hol az szabad levegőn élve, az azt előidéző okoknak és körülményeknek kitéve voltak; míg más ugyanoly körülményeket nyújtó vidéken a hatányos okok Anthrax bántalom fellépését idézték elő. Ebből nyilván következtethető, hogy a rotható bomlásból eredt organicus anyagok fajlagos hatásának különbözőnek kell lennie, egy helyen egyik, másutt inkább a másnemű kór fellepését okozván.

A sárgaláz kifejlődését, etiologikus szempontból, figyelemmel vizsgálván, kitűnt, hogy az kivált az igás barmot támadja meg, a mely hat órai munka után, a nap többi részére szabadon legelni bocsáttatik. Ezen észlelet teljes magyarázatát leli abban, hogy a nagyobb mérvben elhasznált erők visszapótlása élénkebb léven, a tüdők és az emésztő szervek működése emelkedettebb.

A pösgerjek hatása s az állatok által italul használt rotható vizek helyi járványokra utalának; pedig ellenkezőleg van. Nem minden év forró szakában fejlődnek e súlyos, ragályos betegségek. Azok oly években lépnek fel, melyekben esős tavasz után, hosszan tartó szárazság uralkodván, a hőség a lehető legnagyobb fokára emelkedik, a földrajzi szélességnek megfelelőleg. Az esős tavasz a növényzet buja tenyészetét feltételezi, s következképpen a rákövetkező időszakban a rotható bomlás is nagyobb mérvű lesz; minek folytán az említett betegségek kifejlődése járványos alakban lép fel.

A növényevők tápláléka kiváltképpen gramineák és hüvelyesek magvaiból s füveiből állván, lényegesen növényi fibrin, caseinből, albumin, glutin és leguminből vannak összetéve; ezeknek különböző módosulataiban, bomlások állanak be, egyszer lassabban, másszor gyorsabban, ezen módosulatok tényleg végbe mennek a körlégből és a talajból felvett nedvesség által. Így módosulva, ha igen kis mértékben a vérbe, nem képesek a rokon vérelemeket hasonló módon megváltoztatni; de felhalmozódva a bőséges felvétel folytán növekvő erővel fejtik ki működésüket, hozzájárulván az idő is mely a betegség nemét meghatározza. A vérnek idegen anyagokat kiküszöbölő működése

nem elégséges azok hatásának elnyomására, mert bizonyos mennyiségű kiküszöböltetvén ennek helyébe még több vétetik ismét fel. Az 1854-diki járvány Cataniában, s az 1857.1859. és 1868-diki Palermóban kétségen kívül a megváltozott, megromlott táplálék hosszas etetéséből jött létre. A tapasztalás teljesen bebizonyítja azt, amennyiben eltávolítottván a megváltozott eledel, minden veszedelem is megszűnt.

A sárgaláz ragályossága eddigelé még nincs világosan kimutatva, a mint a vér hirtelen megváltozásából feltételezhetők. Különböző esetben, melyek B-ben fordultak, elő. T. báró birtokán, C-ben és számos más helyen, a hol egyik marha a másik után betegedett meg s valamenyny elhullott, — egyik fél a kór ragályosságát állítja, míg mások oda nyilatkoztak, hogy mind ugyanazon hatány által betegedett meg. — Másik eset Sambuca községben állapított meg, hol egy tehén sárgalázba esett, mely nagyobb csordából való volt s elhullott, anélkül, hogy még más veszteséget is szenvedett volna a csorda.

Ez tehát a ragályosság ellen bizonyítana. Annyi bizonyos, hogy a csorda azonnal legelőt változtatott; mi által a káros hatányok s a betegség fészkeinek befolyása alól eltávolított.

Mindezen észleletek nem voltak képesek legkevésbé is, a kérdést felderíteni. A folyó évben néhány kísérlet tétetett; két kutyának ugyanis ama betegségben elhullott, marhák husát adva táplálékul; de az ebek semminemű működési zavart sem mutattak. Ezen nemleges eredményű kísérletekre azonban nem kell nagy súlyt fektetni, és pedig a fajkülönbség és a sajátos emésztési működésnél fogva.

Ugyanis Roccamena mezővárosban egy sárgalázban elhullott ökör negyede kiméretett, és mindenki aki evett belőle a legfájdalmasabb bélgörccsökről panaszkodott, s ezek közül az eladónak felesége a ki elkészíté és szintén evett abból, másnapra meghalt. Ezen esemény következtében az illető orvos ellen ki megengedte az olyan hus kimérését, legszigorubb vizsgálat indított.

Gyógykezelés. Tekintettel a betegség belső lényegére, iparkodni kell a vér elemeinek élenyithetését helyre állítani, a gázok és sók kellő egyesülését előmozdítani, stb. Mindezt higitott savak által lehetne elérni pl. Acid. Phenicum köz olajjal (5: 100) vagy a Chinninek phenol öszszeköttetésével, s megfelelő életrend által, mely zsongító s erősítő legyen. A betegség azonban az esetek legnagyobb számában oly rövid tartamu, hogy mielőtt a gyógyeljárás hatásra emelkedhetnék, bekövetkezik a halál. Előnyösebb tehát ha az orvos preservatív irányban működik, s a siker kielégítő lesz.

Mindenek előtt, arra hogy az óvó gyógyeljárás teljesen megfeleljen a célnak, szükséges az állatokat a mi-asmatikus behatások elől eltávolítani, elhagyatván velők azon legelőt, melyen megbetegedtek, s magasabban fekvő helyekre tereltetvén azokat; az ivó víz, mely tiszta vályukból adassék, sósav által savanyítottassék. Igen előnyös a

köz. sónak minél kiterjedtebb használása és pedig oly módon, hogy annak oldatával öntöztessek a naponta felhasznált eledelt.

Ezen egyedüli és egyszerű mód által a legszebb eredményt lehet elérni úgy mint: a vészes betegség megállapodását, megszűnését valamint az azt érintő súlyos gazdasági következmények elkerülését.

Ezen vizsgálódások fontosságát sehogysem lehet kétségbe vonni, tekintve hogy a gyógyászat terén legfontosabb kérdések felderítésére irányozvák u. m. kiváltképen a súlyos pireticus fertőzési és ragályos bajok lényegének felfedezésére, melyek rendszeren járványos alakra szoktak emelkedni.

Chiccoli trnnek az előbbieken adott értekezését főképen azon indító okból közlém, hogy ezáltal egyrészt a t. szaktársakkal ama, habár eddig csak külföldön előfordulni szokott volt új kórfórmával megösmertessem, másrészt pedig ezáltal a gyakorló állatorvosoknak figyelmüket felhívni óhajtván arra, hogy tekintettel hazánk kivált déli részeinek

égálja viszonyaira, s tekintettel arra, hogy még eddig több kórforma az Anthrax bizonyos féleségének (ugyszólván) tartatik,

a mely kór hazánk némely vidékein sokszor járványosan és pusztítólag lép fel, ez irányban szintén olyan mondhatni gyakorlati kutatásokat tennének, mint az az ismertetett értekezésből kivihető.

Mert csakis az illető kóralakok belső lényegének ismerete alapján juthatunk a kórokok felderítéséhez közelebb, s ez által biztosabban azok leküzdéséhez avagy legálább kikerüléséhez.

dr. Nádaskay.

Egy a bőrféreghez hasonló kórról.

Folyó év junius havában hozzám jött egy budapesti lakos, felkért, hogy látogatnám meg egyik beteg lovát, a mely, állítása szerint ezelőtt 14 nappal lett vásárolva, s most két nap óta teste különféle részein daganatok támadtak annélkül, hogy ennek okát tudná; miután ezelőtt néhány évvel bőrféregkórban sok lova pusztult el, iparkodott a jelen esetben elég korán orvosi segítyhez folyamodni.

A fent említett beteg egy sötétpej, herélt, 6 éves, 165 cent. magas, jól táplált kocsiló. Közelebbi megvizsgálásánál kitűnt, hogy a bal oldali arczél alsó végén, egy diónyi mekkoraságu daganat, van, e daganat közepén egy kis fekély létezik, melyből véres geny jön; továbbá a nyak mindkét oldalán nevezetesen a sörény alatt, a marr és a mellkasnak mindkét oldalán, a lapoczká és alkartáján, a hátán, a faron valamint az alczomb külfelületén is különféle nagyságu — diónyi egész ökölnyi — daganatok láthatók, melyek tapintatra kisebb-nagyobb mérvben feszesek, melegebbek és érzékenyebbek a rendesnél. A nyakon, lapoczkán és alkaron valamint az alczombon a talált daganatokból eredő kötélszerű folytatásokat lehet észlelni; a nagyobb daganatok felületén több egymás mellett képződött kis hólyagcsákból savós folyadék szivárgott ki, mely

azután barnás pörkké száradt s a szőrrel együtt levált, mire a daganat közepén fekély maradt vissza.

A kisebb daganatok felületén csak egyes hólyagcsák mutatkoztak, melyek felfakadása után szinte savós izzadáomány vált ki, mely szintén barnás pörkké száradt és szőrrel együtt leválván a közepén fekélyt hagyott hátra. Ezen fekélyekből részint savósvér részint alvadt vér - vagy rostonya, részint pedig geny folyt ki, mely lefelé a szőrt enyvszerűen összetapasztotta s azzal együtt leválván szőrtelen helyt hagyott hátra. A fekélyek körül a daganatok felületén kisebb-nagyobb mértékben folyton savós váladék szivárgott ki, ezen váladék pörkké száradt, s egy-két nap elteltével az alatta képződött geny által ismét levált, s így folyt ezen processus újra meg újra.

A fekélyek kutaszszal való vizsgálatánál, csak is egyenesen a külbőr — Irha — szövetébe lehetett körülbelül 1 centmnyire hatolni, alapjuk halavány szalonnás kinézésű és a legkisebb érintkezésnél könnyen véreznek. A megdagadt és fekélyes helyeket az állat rohamonkint harapdálta, néha pedig valamely közel álló tárgyhoz dörzsölte; a testszőre azonban sima és fénylő, az állat étvágya és szomja rendes valamint a belsár és hügy kiűritése rendszeren történik, nem különben a légzés, az ütér lökés, a testnek hőfoka szintén semmi a rendestől való eltérést nem mutat.

Mielőtt a kórismét kimondottam volna, szükségesnek tartottam a jelen kóralakot a bőrféregkórral szorosán összehasonlítani annyival inkább, amennyiben a tulajdonost maga bevallotta, hogy nála habár már néhány év előtt fordultak elő olyanok, továbbá mert a beteg ló ezelőtt 14 nappal lett vásárolva; mind ezek tehát oly előzmények melyek fejgositának azt hinnünk, hogy a beteg vagy már az előbbi tulajdonosánál, vagy a mostaninál bőrféreg ragálylyal jöhetett érintkezésbe. Összehasonlításom alapján azonban a jelen betegnél észlelt tünetek összegéből, és pedig: tekintve a fent emiített daganatok és fekélyek minőségét, azok megjelenési helyeit, a hólyagosak képződését felfakadását az ezekből származó váladékot végre a beteg állatt egyébbként rendes állapotát, — i d ü l t csalánk ü t e g r e állapítottam meg a kórismét.

Gyógykezelésül a daganatokra hideg vízzel való mosásokat használtam s azután az állatot melegen betakarattam a fekélyeket pedig villátoldattal ecseteltetem mire a még nem felfakadt daganatok helyükről eltűntek ugyan, de a testnek más részein újból fejlődtek; a már felfakadtak

a fennemlített gyógykezelés daczára nem multak el, a fekélyeken pörk képződött ugyan, de az az alatta összegyűlt kortermény által ismét levált, s kinézésük mindég piszkosabb, szürkés-szalonnásabb lett.

Miután nyolcz napi gyógykezelés után sem a daganatok nem kevesbedtek — amennyiben ha el is multak, más helyen ismét fejlődtek — sem a fekélyeken mi javulás sem mutatkozott; megváltoztattam a gyógykezelést oly formán, hogy a hideg vízbe mely a daganatok mosására használtatott 5% tisztított carbolsavat tettem, s azonkívül a javulni nem akaró fekélyekre tiszta carbolsavval

ecsetelést alkalmaztam, mire a daganatok lassanként eloszlottak s többé nem fejlődtek, a fekélyek pedig szembe-tűnően szebbé alakultak s néhány nap alatt kigyógyultak úgy, hogy az utóbbi gyógykezelésnek kezdetétől 10 nap múlva a szóban levő beteg lovon sem daganatokat sem fekélyeket nem lehetett látni, csak a fekélyes volt helyeken lehetett már száraz heget észlelni, melyet azután tiszta faolajjal gyógykezelttem egész a szőr utánpótlásáig, miközben az állatt szolgálatra lett használva, s ma már a kopasz helyeken a szőr is utánna pótlódott.

Ami az idült csalánküteg létrehozó okát illeti, még idáig vajmi kevés említés tétett irodalmi téren, ezen ok még mindig ismeretlen.

Dr. Zürn lipcsei állatgyógyintézeti tanár az idült csalánkütegről az 1874-ik évben kiadott „Die Schmarotzer auf und in dem Körper unserer Haussäugethiere” című művének 140. oldal második kikezdésében arra figyelmeztet: hogy a lovak és szarvasmarháknál előfordulni szokott idült csalánküteg okaira vonatkozó bizonyítékok tökéletesen hiányzanak. Ezen bajt csak azért említem itt, hogy figyelmeztessenek az állatoknál előfordulni szokott csalánkütegnek néhány alakjára, melyek mykosoknak mondhatók; amennyiben az embernél előfordulni szokott bizonyos csalánkütegnek előidéző okául jogosan gombák feltételezhetnek.

Dr. Köfling (über Urticaria ab iritamentis externis; Berliner Klin. Wochenschrift, 1872, No. 49.) azt mondja:

„Mint csalánküteget (Urticaria) előidéző okul, egy tisztátlan árnyékszékét találtam. Itt minden esetre lehet azon penészgombát, mely az árnyékszék ülőhelyének szélén tapadó bélsáron fejlődik, mint kór előidéző okot tekinteni. A betegeknek hátsó részein, az árnyékszék ülőhelyének megfelelőleg koszoru alakban fejlődött a csalánküteg. Ezen betegség csakis meleg nyári időkben fordult elő.” (Vergl. auch Bericht über das Veterinärwesen im Königreich Sachsen, pso 1870, S. 99. Beobachtung von Schleg, über Quadelähnlichen Ausschlag bei Schweinen, durch Pilze in der Haarwurzel und Haarscheide hervorgerufen.)

Tehát ha most tekintetbe vesszük Dr. Zürn tanárnak a csalánküteg előidéző okaira vonatkozó figyelmeztetését, továbbá Dr. Höfling és Schlegnek tapasztalásait, s végre jelen esetben a viszketekség s a használt carbolsav után a beállott feltűnő javulást és tökéletes gyógyulását; mindezek oda mutatnak miszerint több mind valószínű, hogy az idült csalánküteg penészgomba által idéztetik elő.

Mig e kérdés egészen eldöntve nem lesz ezentul is felhasználom minden ily betegségi esetben az alkalmat e kérdéses okot kipuhatolni, s ha sikerülne mulaszthatlan kötelességem lesz ezt t. szaktársaimmal közölni.

Ami pedig a bőrféreg és idült csalánküteg össze tévesztését illeti; úgy hiszem nem kell többet említenem mind azt: hogy a bőrféregkórnál a fekélyek szélei bujálkodók s kijaikosodtak (felhánytak ?) azon végtagok pedig melyeken fekélyek fejlődtek, azok egyuttal dagadtak is, a fekélyekből elválasztott kórtermény pedig ev, mely a bőr-

szövetet a melyen lefolyik feledzi, az egész testnek szőre fénytelen és borzas; mig az idült csalánkütegnél ily tünetek nem találhatók, s a melyek azokhoz hasonlók sokkal enyhébbek, s így okszerű megfontolás és összehasonlítás által e kettő összetéveszteni nem lehet.

Tehát szolgáljon a jelen eset például különösen oly szaktársnak, a ki netán idült csalánküteget eddig elismerni nem akart, s az ily kórban szenvedő lovakat csak bunkóval gyógykezelte.

Schwenszhy A.

Kisebb közlemények.

Éreesítő a kassai magyar királyi gazdasági taentézet felől.

A tanintézet célja. A kassai m. k. gazd. Tanintézet célja a mezőgazdasági pályára készülő ifjaknak, kik mint leendő birtok-tulajdonosok, bérlők vagy gazdatisztek, hivatásuknak megfelelő kiképzetést keresnek s a kellő elméleti előkészítéssel bírnak, alkalmat szolgáltatni, hogy a mezőgazdasági üzletben fontosabb gyakorlati kézfogásokat elsajátíthassák, a kiváló jelentőséggel bíró okszerű rendelkezés és üzletvezetés szemtanui és közreműködő tényezői lehessenek, és a mezőgazdaság minden ágában a szükséges szakképzettség korszerű tudományos alapját megszerezhessék.

A tanfolyam tartama. A rendszeres tanfolyam három évre terjed, és minden tanév két félévre van felosztva.

Az első tanévben főszly a tanulóknak a mezőgazdasági üzlet gyakorlati részébe való bevezetésére, gyakorlati foglalkoztatására, kézfogások elsajátítására fektetetik, e mellett a mennyiségtan és természettudományok egyes ágazatai adatnak elő.

A második és harmadik tanév első sorban a gazdasági alap-, segéd- és szaktantárgyak tanítására, valamint az azokra vonatkozó gyakorlati okmutatások megtartására szolgál, mely utóbbiak által a tanulók ezen évek folytán is a mezőgazdaság gyakorlatával folytonos érintkezésben tartatnak.

A tanév kezdete október 1-re és vége július végére, a növendékek gyakorlati beavatására szervezett első tanévet illetőleg pedig augusztus végére esik.

A téli félév október 1-én kezdődik és februárban végződik, a nyári félév pedig márcz. 1-én kezdődik és július, illetőleg augusztus végeig tart.

Az intézetben hazánk mostoha klimatikus viszonyai közt oly annyira fontos földöntözést, lecsapolást és behatóbb mérnöki ismereteket feltételező földjavítás eljárásokat stb. magában foglaló vizműtan a lefolyt 18⁷⁹/80-ik tanévtől fogva mint külön tantárgy kimerítően adatik elő.

A kiváló fontosságú rétöntözés bemutatthatása végett legujabb különböző rendszerű öntözött rétek alakítottak.

A tanulók minősége és felvétele. 1. A tanulók a tanintézetet mint rendes és rendkívüli tanulók és vendéghallgatók látogathatják.

2. Mint rendes tanulók felvétetnek azok, kik képesek kimutatni, hogy:

a) hat gimnásiumi, reál- vagy polgári iskolai osztályt jó sikerrel végeztek;

b) jó erkölcsi viselettel bírnak;

c) legalább is 16 éves kort betöltöttek, és

d) kiskorúság esetében a tanintézet látogathatára szüloik vagy gyámjaik beleegyezését bírják.

Rendes tanulóknak az első tanév elhagyásával közvetlenül a második tanévre kivételesen olyanok is vétetnek fel, kik a főgimnásiumi vagy főreál-iskolai tanfolyam sikeres befejezése után legalább egy, a gazdasági gyakorlatban töltött évről mutathatnak fel hiteles bizonyítványt; utóbbi bizonyítvány mellett azonban az intézetbe lépésök előtt az összes gazd. gyakorlatból vizsgátételre és azon első évből tanfolyamok — melyek tanulása alól fel nem mentetnek. — pótlag való hallgatására köteleztetnek.

3. Mint rendkívüli tanulók vétetnek fel azok, kik a 2. a) pontokban kifejezett feltételeknek megfelelni nem képesek. Ezek a mennyiségtan, természettan, vegytan és természetrajz (állattan növénytan és ásványtan) alapvonalai-ból felvételi vizsgát tenni és eziránt kellőleg fölszerelt kérelmeket az igazgatóságnál ideje korán benyújtani tartoznak.

A rendes tanulókra vonatkozó fölvételi feltételek b) c) és d) pontja a rendkívüli tanulókra nézve is kötelező.

A rendkívüli tanuló rendessé nem válhatik; mindhárom éven át, mint rendkívüli jelentkezik, egyébként pedig ugyanazon kötelezettségekkel bír, mint a rendes tanuló. Végbizonyítványt a rendkívüli tanuló a tanfolyam teljes befejezése után, kifogástalan magaviselet és kiváló szorgalom alapján csak a tanáriszék különös határozata folytán kaphat.

4. Mint vendéghallgatók egyes tantárgyak hallgatására vétetnek fel nagykoru, önálló férfiak, ugyazinté kiskorúak is, ha erre szüloik, vagy gyámjaik beleegyezését bírják, és jó erkölcsi viselettel tanusítanak.

A tanulók felvételének rendes ideje a téli félév kezdete; a nyári félév kezdetén a felvétel csak rendkívüli esetben, az igazgatósághoz intézett és a tanári kar elé terjesztett folyamódás alapján történhetik. *)

Egyik intézetről a másikra való átmenetel csak is a tanév kezdetén történhetik.

Rendkívüli esetekben a földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi minisztériumhoz beterjesztendő folyamódásra az átlépés a nyári félévre is megengedtetetik.

A téli félévre a felvétel október 1—5-én, a nyári félévre márcz. 1—5-én személyes jelentkezés, akadályozás esetében pedig levélben való mekeresés, azontul október 20-ig és illetőleg márczius 20-ig az igazgatósághoz intézett és tanári testület elé terjesztett folyamódás utján történik.

Előleges bejelentés nélkül október 20-ika után érkező tanulóknak azon félév látogatása csak mint vendéghallgatóknak engedtetik meg.

*) Kiknek felvételükre nézve netalán kétségeik vannak, forduljanak ideje korán az igazgatósághoz, mely szívesen nyújtand felvilágosítást.

6. A tanulók felvétele az igazgató és illetve a tanári kar által történik.

A szükgesnek mutatkozó felvételi vizsga, az igazgató által meghatározandó napon, de csak október 5-ig és márcz. 5-ig trtatik, azontul felvételi vizsgák nem tartatván, — az elégséges előképzettséget ki nem tüntethető felvétetni kívánók csak vendéghallgatóknak vétetnek fel.

7. A felvett tanuló az intézet szervezeti és fegyelmi rendszabályait tudomásul vevén, egy azon célra szolgáló beirási könyvben, a megfelelő rovatok kitöltése által, kötelezi magát azok pontos megtartására.

Tandij. A tanintézet minden tanulója tandij fejében évenként 40 ftot fizet, két egyenlő 20—20 ftot tevő félévi részletben.

A tandij fizetés alól fel vannak mentve a 17225/1875 sz. a szerződés 9-ik pontja értelmében a tanintézetnek Kassa városi illetőségű tanulói.

A tandij részben vagy egészben elengedtetetik a tanári testület ajánlatára a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. minisztérium által, hiteles bizonyítványokkal igazolt szegénység, példás szorgalom és magaviselet esetében.

Ösztöndij. A kassai m. k. gazd. tanintézetnek arra érdemesithető tanulói részére hat állami ösztöndij van egyenkint 150 ftjával rendszeresítve.

Az érintett állam-ösztöndijakon kívül van a Csáky Petronella grófnő által alapított évi 300 ftot tevő ösztöndij, melyért azonban az őz összes m. k. gazd. intézetek tanulói folyamódhatnak annak üresedésére vonatkozolag közhírré tett pályázat akalmával.

Az ösztöndijak szegényebb sorsu, fedhetlen magaviseletű, szorgalmas s megelőző tanulmányaikban jó előmenetellel bíró tanulóknak a gazdasági pályán való kiképeztetését könnyíteni célozván, azok elnyerése iránt a tanári kar elé terjesztendő folyamódások, a vonatkozó okmányokkal kellően felszerelve, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. minisztériumhoz címelve a tanintézet igazgatóságánál október 15-ig benyujtandók.

Szállás és élelmezés. Az intézeti tanulók szállás- és élelmezésről maguk gondoskodnak; a teljes ellátásnak, az. illető igényeihez képest, havi költsége mintegy 20—35 ftot szokott tenni.

Minden egyebekre szívesen nyujt felvilágosítás az igazgatóság.

K ü l ö n f é l é k .

A lótenyésztés emelése érdekében alakult részvénytársaság ősszel díjosztással egybekötött kiállítás rendez, melynek programja már megjelent. A lóvásár október 3-án és 4-én fog tartatni a budapesti új lóvásártéren. A lóvásáron és dijkiosztáson kívül ménkiállítás is lesz, melyben a magyar, osztrák és bajor kormányok is mint vevők részt veendnek. A kiállítás sorsjátékkal lesz egybekötve, melynek nyeresémtárgyait, lovakat, a vásár folyama alatt fog-

ják összevásárolni. Összesen 50 nyeresemény lesz. Az első nyeresemény egy négyes fogat 5000 forint értékben, a második egy jukker-négyes fogat; azonkívül több kettős fogat, háttas ló stb. Egy sorsjegy ára egy forint lesz. (M. F.)

Tenyészkosok eladási árai. Mily jövedelmezővé lehet — olvassuk a „M. F.”-ben — a kosoknak is okszerű és fajjelleg szerinti tenyésztése, mutatja a franciaországi grignoni földművelésiskolában nem rég tartott évi tenyészkos-eladás, melynél a következő árak fizettek: 14 dishley-fajta kosért átlag 276.75 frank darabjéért, a legdrágább 338.50, a legolcsóbb 220.50 frank áron kelt el; 14 dishley-merino kos darabja átlag 453.65 frankkal fizettetett, a legdrágábbnak ára 1180.50 frank volt; egy shropshiredown átlag 231, hét southdown kos pedig átlag 300 frankon kelt el. Az összes bevétel 35 eladott kos után 11,235 frankot tett ki, valamenynyinek átlagos ára tehát 321 frank volt (azaz körülbelül 150 forint).

A soproni sertésveszteglőre nézve a kormány elhatározta, hogy azt f. évi szeptember 1-ső napján fogja fölláttítani. Átvitelre (transito) az intézet nem lesz feljogosítva.

Vesztség miatt öngyilkos. A bécsi állatorvosi intézeten már 30 éven át mint kutyaápoló működött volt Seidl-t május 4-én az intézetben veszett eb megharapta. Daczára annak, hogy rögtön minden telhető orvosi segítségben részesítették, július elején a vesztség tüneteivel megbetegedett S. miokból, előre látva szomorú végét, kinjainak elejét vette magát kivégezve; felakasztá magát.

A chicagói disznók. A „Wiener Landwirth. Z.” 64. számban az angol „Times” nyomán olvassuk, hogy az egyesült államok 25 millió sertést birtokol, a mi kilencszer több mind Nagybritannia és Irlandé együttvéve s hogy az amerikából évenként kivitt sertésenyésztési termékek összege a 25 millió mázsát meghaladja. Csak magában Chicagóban a három fő hájúzletben évenként 2 millió 500 ezer disznót ölnek s ezek közül Armour & társa firmájára 1 millió esik. A tudósító állítja, hogy az amerikai szalonna összesen hasonlítható az angol prima anyaggal, s ennek okául azt említi, hogy az amerikai, a yankee disznó utolsó perczeig rozstot kap, anélkül hogy néhány nap bucsuztatóul árpát stb. adva nekik előkészítettének, miként az angol disznó; ennek következtében amazok husa főzés után nagyon összeaszott, száraz. — Azonban egyéb körülmények is járulnak ahoz. Az angol disznó nem oly buta mint képzelnők; hanem bizonyos foku tehetségekkel el van látva; ennek alapján joggal feltehető, hogy midőn eledelében az ominosus változást tapasztalja, egész valójában megrendül s mély búskomorságba merül: szelid megadással távozik az életből; ezen állapot visszahat testére is; izomzata porhanyó lesz.

Mily különböző azonban chicagói sorsosainak kimúlásuk! Nem is sejtve a perczet, melyben jól kiadó reggeli után a vágóba vitetik, hol egy gép hátsó lábainál felhúzza s még mielőtt kiabáláshoz sőt csak lélezgethez is jutna, már a szalonna birodalomba vándorolt átal. Egy perczzel 12 előtt még vidám malacz, 12 után két perczzel már a forró vízben fürdik, s öt perc multával áthaladta a gőz

kaparókat és sima mint az új szülött gyermek. Negyed órával később pedig már szalonnát metélnék belőle. Lehet azon csodálkozni, ha ilyen állat, úgy szólván még vidám életében metéltetett darabokra, ellenszegülő természetét husa is átveszi és gyomorrontó száraz szálkás eledelt nyújt?

A m. k. állatorvosi tanintézethez, a melyen f. hó 1—9-kig a beiratások megkezdettek, s 9-dikén a felvételi vizsgálatok tartatnak meg, 13-án pedig a rendszeres előadások kezdetüket veszik, — a nmélt. földművelés ipar- és keresk. ministerium *Wilhelm Ignác* állatorvost, a boncz-tani tanszék mellett volt ösztöndijast a *kórboncz-tani* tanszék segédévé, *Pethe Endre* belgyógyászaton volt ösztöndijast ugyancsak belkórodai tanársegédévé és *Jakab László* állatorvost a tenyésztési tanszék segédévé nevezték.

Állatorvosaink képességéről illetőleg képesítetésükről a cs. k. közös hadseregnél igen különös nézettel bírnak. Mint több oldalról hallottuk, ott az, hogy X. vagy Y. a pesti intézeten tanult tanult teljesen egyenlő a tudatlansággal. Nem tudjuk mi néven nevezzük ezt az illetőknek korlátolt itéletükről tanuskodó merész super-arbitriumát egy oly intézet működéséről, melyen legalább is oly tudós emberek működnek, mint az illető felülbíráskodó urak; nem is taglaljuk a dolgot tovább, hanem csak azt kérjük; hát Bécsbe, a bécsi intézeten töltsérel öntik-e a tudományt; avagy privilégiuma van tán a bécsieknek csupalumina mundi-t oktathatni, a pestieknek pedig az ellenkező? Azonban vigasztalásunk is jutott röviddel ezelőtt L. J. urnak hozzánk beküldött cikkében, mely fényesen bizonyítja azon urak téves itéletüket. Sajnáljuk, hogy a cikket, tekintettel lapunk beltartalmára egy napilaphoz s esetleg egy bécsi laphoz intézni ajánljuk, hiszen minek magunk előtt csak nem szükséges bizonyítani hogy közöttünk is vannak a kik az állatorvosi kar és a tanintézet di csőségére szolgálnak; s hogy a bécsi intézetből is került már ki elég trunkus. —y—

Állatjárványok. *A lóhagymáz.* Aegyptomban ismét fellépett. Alsó Aegyptom Sharkich tartománya több községében pedig a marhavész tört ki. Egy jelentéstétel végett oda kiküldött állatorvos jelenté, hogy a vész ott már legkevesebb hat héttel azelőtt uralkodott vala, de a községek lakosai eltitkolták azt, felhasználván az elhullott, állatokból bőrt, hust és csontot. *Cyprusban* is pusztította vész; dr Heidenstamm szakjelentése szerint ott május végéig 1540 megbetegedett állat közül 1447 drb elhullott. — Ugy látszik az angol uralom óta rendezettebb viszonyok állanak be.

Németországba egy jun. 25. kibocsátott rendelet folytán minden metélt disznóhus és mindennemű kalbász Amerikából való bevitelle bevan tiltva.

Orosz hivatalos jelentések szerint június 15. óta a a chinai határhoz közel orosz tartományban roppant vésszes járvány ütött ki a lovak között, melynek Pawlodar és Karkaluz kerületekben valamennyi ló áldozatául esett. Ugy vélik hogy e járvány azonos az 1875-ben a chinai

mongol tartományban uralkodott s folyvást oroszország felé haladt elő.

Az orenburgi kormányzó jelenti, hogy az utóbbi tél rendkívüli hidegének a Kirgisek marha állományából roppant sok esett áldozatul. Turghai kerületben 850 ezer drb sz. marhából 50 ezer drb hullott el. Pawlowgrad kerületben 1000 drb teve, 61 ezer drb tehén és ökör, 26,500 lo és 51 ezer drb juh esett a hidegnek áldozatul; egy másik kerületben pedig egy hózivatarban 200 ezer drb juh veszett el. Hasonló veszteségek voltak Turkestanban.

Az angol kir. gazdasági egyesület egy jelentése szerint a lefolyt évben az egyesült királyságok 32 millió 237 ezer drb juhállományából 2 millió 989 ezer drb férges tüdőkörből veszett el.

Berlinben nyolcz egyén, kik vagdalt húst, sonkát, kalbászt és besózott hust ettek volt, Trichinosisba estek. Hasonlóképen a 4. örezredből Spandauban 20 egyén még pedig több igen súlyosan betegedett meg a fonalóckörből trichines hus evése következtében. Utóbbi időben B.-ben 6 trichines disznót találtak a husvizsgálat alkalmával.

Oroszországban újból kitörvén a marhavész a német és osztrák határon, ez okból az osztrák határszél Brody, Zbarasz, Skalat, Hussyatin, Borzow hosszában Galicziában szigorun elzárattat s a határ őrzésére katonaság is vétett igénybe. Juhokat csak Podwolojyskán át szabad behozni.

— Öst. Monatschr. Nr. 8. —

A probakép megtartott katonai lóvásárlások, melyek, a földmívelési miniszter külön rendelete folytán több megyében tartattak, habár a felmutatott eredmények még nem mondhatók teljesen fényeseknek, mindazonáltal kezdeménynek oly annyira sikerültek, hogy jövőre nézve már bátran a legjobb eredményt remélhetjük.

Az első probavásár Veszprémmegye Lepsény községében tartatott, előallított összesen 218 darab ló. Ezekből 15 darabra történt alku, de 3 visszaadtván, véglegesen 12 db. 250 firt átlag áron vásároltatott meg. Hogy az összes 218 darabból csakis 12 db. vásároltatott meg, e fel-tűnő körülmény csakannak tulajdonítható, hogy az előveze-tett lovak tulajdonosai a köröztetési föltételeket nem vették kellő figyelembe. Ugyanis a kiállított lovak egy része vagy fiatalabb, vagy idősebb volt, főleg pedig nagy része hibás.

A második pótvásár Baranyamegyének Sz.-Lőrincz és Baranyavár községeiben tartatott; a vásárok mint ekét helyen Holbein ezredes, mint katonai lóavató bizottság el-nöke által Henneberg honvéd lovassági tábornok jelenlété-ben s a lótenyésztési bizottság tagjai nagy részének hozzá-járulása mellett kiváló közérdekeltséggel tartattak meg a következő eredménnyel: Szt. Lőrinczen a szt. lőrinczi s a vidéki járásokból elővezetett 269 db. ló s ebből megvá-sároltatott 12 db. Baranyaváron a vásáron megjelent 464 db ló közül bevált 22 darab.

UgySzt-Lőrinczen, mint Baranyavárott a kiállított lo-vak általában jó gondozásra mutattak s áruk 220—280 firt. közt váltakozott söt volt olyan is, melyért 340 firtot fizettek.

Értesítés a keleti marhavész állásáról s egyéb ragályos és járványos állati betegségekről, folyó évi auguszt. hó 15-től 22-ig.

1. Magyarország,
  2. Horvát-Szlavonország teljesen vészmentes.
  3. A horvát-szlavón katonai határőrvidéken uralg a marhavész az ogulin-szluini kerület Ogulin nevű község ben és a rakovici kerület Brezovac nevű községben.
  4. Fiuméből érkezett távirati jelentés szerint Fiume és vidéke teljesen vészmentes.
- A magyarországi hasznos háziállatok közt uralgó ragályosés járványos betegségek rovatosa kimutatása.

Megye	Község	Az állatok faja és darabjainak száma	A kór megnevezése	Elhullott vagy gyógykeze-tetik
Alsó-Fehér	Bagó	1 db sz.marha	lépfene	elhullott
	Obrázna	1 „ „	„	„
Arad	Arad	1 „ ló	takonykór	kiirtatott
	Baranya	8 „ „	rühkór	gyógyk.
Bács-Bodrog	Nagykezár	1 „ sz.marha	lépfene	elhullott
	D.-Szt-Iván	ldbló	takonykór	kiirtatott
	Szabadka	2 „ „	„	„
	Madaras	1 „ „	„	„
Bihar	Szerep	2 „ sz.marha	lépfene	elhullott
	B.-Ujfalu	1 „ „	„	„
Fehér	Kálóz	2 „ „	„	„
	Győr	2 „ ló	tüdőtak.kor	kiirtatott
Hajdu	H.-Böszörm.	2 „ „	lépfene	elhullott
	Debreczen	1 „ „	„	„
	H. Szoboszló	1 „ sz.marha	„	„
	S. Sz. György	2 „ „	„	„
Háromszék	Poroszló	1 „ ló	takonykór	kiirtatott
Heves	Kemencze	1 „ „	„	„
	Tészér	2 „ „	„	„
Hont	Kövér	1 „ sz.marha	lépfene	elhullott
	Mezőtur	4 „ „	„	„
J-N-K-Szoln.	Rezsicza	1 „ „	„	„
Krassó	Kis-Sink	2 „ ló	takonykór	kiirtatott
	Nagy-Küküllő	Prázmár	1 „ sz.marha	lépfene
Pozsony	N.-Sáros	1 „ „	„	„
	Ligetfalu	2 „ ló „	„	„
	B.-Sz.György	7 „ sz.marha	„	„
	Ábrahám	2 „ „	„	„
	Igráim	1 „ „	„	„
	N.-Sur	1 „ „	„	„
	B.Sz.György	2 „ ló	„	„
	N.-Lévárd	1 „ sz.marha	„	„
	Kosut	1 „ „	„	„
	Pered	1 „ „	takonykór	kiirtatott
Szörény	Orsova	1 „ „	lépfene	elhullott
	Karánsebes	1 „ ló	takonykór	kiirtatott
	Koramnik	1 „ sz.marha	lépfene	elhullott
	Karánsebes	1 „ „	„	„
Temes	Karánsebes	1 „ ló	„	„
	Orczifalva	1 „ „	takonykór	kiirtatott
Torontál	Gyírok Aurelháza	1 „ sz.marha	lépfene	elhullott
	Szerb-Ittebe	1 „ „	„	„
Vas	Német-Écska	1 „ „	„	„
	Mindszent	1 „ „	„	„
Zala	Bozsok	1 „ „	„	„
	Marof	1 „ „	„	„

Horvátországban Bizovac községben lovak közt takonykór uralg.

Kelt Budapestén, 1880. évi augusztus hó 22-én.

24520. sz. A földmívelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium állategészségrendőri osztálya